Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Definitieve goedkeuring van het ontwerp van decreet houdende instemming met de tijdelijke economische partnerschapsovereenkomst tussen Ivoorkust, enerzijds, en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, anderzijds, gedaan te Abidjan op 26 november 2008, respectievelijk Brussel op 22 januari 2009.

Samenvatting
Deze economische partnerschapsovereenkomst (*Economic Partnership Agreement, EPA*) is een op ontwikkeling gerichte handelsovereenkomst die de basis zal vormen voor de handelsbetrekkingen tussen de Europese Unie en Ivoorkust. Door de tijdelijke economische partnerschapsovereenkomst met Ivoorkust hebben producten uit dit land nu vrije toegang tot de Europese markt. Deze overeenkomst met Ivoorkust is tijdelijk en zal dan ook vervangen worden door de de regionale EPA met West-Afrika.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Internationaal Vlaanderen
Beleidsveld: buitenlands beleid

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Totstandkoming

In 2002 ontving de Europese Commissie een mandaat van de Raad van de Europese Unie (EU) om onderhandelingen te openen over Economische Partnerschapsakkoorden (EPO – in het Engels *Economic Partnership Agreements, EPA*) met zes groepen van ACS-landen[1]: het Caribische gebied, de Stille Oceaan, westelijk Afrika, centraal Afrika, oostelijk Afrika en zuidelijk Afrika. Hiertoe werd besloten op basis van de Cotonou-Overeenkomst (2000). Deze voorziet namelijk in de actualisering van de handelsrelaties tussen de EU en de ACS-landen.

[1] De ACS-landen (*ACP Group of States*) zijn staten in Afrika, het Caribische gebied en de Stille Oceaan, die tot de voormalige kolonies van de EU-Lidstaten behoren. Met Zuid-Afrika erbij zijn er 79 ACS-landen.

Formeel gingen de onderhandelingen met de ACS van start in 2002. De regionale onderhandelingen met West-Afrika werden geopend op 6 oktober 2003. De EU onderhandelde met de vijftien leden van de Economische Gemeenschap van West-Afrika (ECOWAS) en Mauritanië. ECOWAS omvat de volgende landen: Benin, Burkina Faso, Kaapverdië, Gambia, Ghana, Guinee, Guinee-Bissau, Ivoorkust, Liberia, Mali, Niger, Nigeria, Senegal, Sierra Leone en Togo. De onderhandelingen verliepen volgens een gezamenlijk afgesproken plan en tijdsschema. Er werd echter weinig vooruitgang geboekt op regionaal niveau.

Op 7 december 2007 parafeerde Ivoorkust een tijdelijke EPA. Dit om te voorkomen dat, zolang er nog geen volledige EPA met de gehele West-Afrikaanse regio is, het handelsverkeer tussen Ivoorkust en de Europese Gemeenschap zou worden verstoord nadat de handelsbepalingen in bijlage V bij de Overeenkomst van Cotonou en de desbetreffende WTO-ontheffing op 31 december 2007 zijn vervallen. Voor de meeste landen in de regio doet dit probleem zich niet voor. De Minst Ontwikkelde Landen (MOL) en Kaapverdië genieten sowieso van een tarief- en quotavrije toegang tot de Europese markt.

Conform Artikel 75(4) van de overeenkomst en conform de Europese verordening n° 1528/2007 werden bepaalde onderdelen van het EPA sinds zijn parafering alvast op tijdelijke basis toegepast. Ivoorkust maakt deel uit van de landen die zijn opgenomen in de bijlage van de verordening, waaraan de Europese Gemeenschap per 1 januari 2008 in het kader van de EPA een gunstige markttoegang aanbiedt. Zijn opname in de lijst zal definitief worden nadat alle partijen de EPA hebben geratificeerd.

In principe dienen het tijdelijke, individuele EPA vervangen te worden door een volwaardige EPA.

Hoewel het Europees Parlement op 25 maart 2009 haar goedkeuring aan de sluiting van deze Overeenkomst gaf, werd het bilaterale proces echter opgeschort aangezien de onderhandelingen op regionaal niveau aanzienlijk gevorderd waren.

De onderhandelingen over de regionale EPA met West-Afrika hebben uiteindelijk meer dan tien jaar geduurd en zijn in 2014 afgerond. Alle partijen parafeerden de Overeenkomst op 30 juni 2014 in Ouagadougou. Aan Europese kant vond de ondertekening plaats op 12 december 2014. In december 2014 ondertekenden vrijwel alle West-Afrikaanse Staten, behalve Nigeria, Gambia en Mauritanië.

De instemmingsprocedure kan echter niet worden opgestart vóór dat alle partijen de tekst hebben ondertekend. Zolang de regionale EPA niet in werking is getreden, is de toegang die Ivoorkust geniet tot een contingent tegen nulrecht op de EU-markt nog altijd niet conform de WTO-regels. De voorlopige toepassing van de onderdelen die tot de bevoegdheid van de EU behoren is pas mogelijk na de bekrachtiging van de overeenkomst door 2/3 van de Afrikaanse Staten.

Bij gebrek aan duidelijke vooruitzichten met betrekking tot de inwerkingtreding van de regionale EPA en nadat herhaaldelijk een verlenging was toegestaan van de voordelen uit Verordening n°1076/2016 betreffende de toegang tot de markt, heeft Ivoorkust de opgeschorte bilaterale procedure heropend. Op 24 augustus 2016 volgde de neerlegging van de akte van bekrachtiging en de kennisgeving van de voltooiing van de procedures die voor de voorlopige toepassing vereist waren. De onderdelen van de tijdelijke overeenkomst die tot de bevoegdheid van de EU behoren, worden sinds 3 september 2016 voorlopig toegepast.

Gemengd karakter en ondertekening

Op 19 september 2008 legde de Werkgroep gemengde verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), het exclusief federaal karakter van deze overeenkomst vast.

In zijn (federaal) advies van 21 december 2018 is de Raad van State evenwel van oordeel dat het een gemengde overeenkomst betreft (federale staat/gemeenschappen/ gewesten). De raad stelt dat ontwikkelingssamenwerking geen exclusief federale aangelegenheid is. Het lijkt dan ook evident dat maatregelen ter bevordering van het ondernemingsklimaat (artikel 5), ter ondersteuning van de uitvoering van voorschriften (artikel 6), ter versterking en modernisering van productiesectoren (artikel 7), met betrekking tot de samenwerking bij fiscale aanpassingen (artikel 8) en inzake de samenwerking in internationale fora (artikel 9) ook aansluiting vinden bij de bevoegdheden van de gewesten (economie, landbouw) of de gemeenschappen (beroepsopleiding, onderwijs, onderzoek).

Op 24 januari 2019 kwam de Werkgroep gemengde verdragen terug op zijn beslissing van 19 september 2008. Het gemengd karakter werd alsnog vastgelegd. Zowel de bevoegdheden van de federale overheid als die van de gemeenschappen en de gewesten komen aan bod.

De overeenkomst werd reeds ondertekend te Abidjan op 26 november 2008, respectievelijk Brussel op 22 januari 2009. Deze tijdelijke overeenkomst wordt sinds 3 september 2016 voorlopig toegepast.

Reguleringsimpactanalyse (RIA)

Regelgeving ter goedkeuring van internationale overeenkomsten is vrijgesteld van een RIA (Omzendbrief VR 2014/13).

Wetgevingstechnisch en taalkundig advies

Voorontwerpen van decreet die meermaals in dezelfde vorm voorkomen, moeten niet telkens voor wetgevingstechnisch en taalkundig advies worden voorgelegd volgens Omzendbrief Wetgevingstechniek VR 2014/4 (aanwijzing nr. 305).

Advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving

In zijn advies van 13 december met kenmerk 66.761/1 maakte de Raad opmerkingen inzake de Belgische standpuntbepaling en vertegenwoordiging in het EPO-Comité en de vereenvoudigde verdragswijzigingen.

Het advies wordt uitvoerig besproken in de bijhorende memorie van toelichting.

2. INHOUD

Algemene toelichting

De economische partnerschapsakkoorden zijn overeenkomsten over handel tussen de Europese Unie en ACS-landen. De voornaamste doelstelling die de EU via de EPA wenst te bereiken is de integratie van de ontwikkelingslanden in de mondiale economie en het internationale handelsstelsel. Door een meer actieve participatie in beide, zo luidt de idee, kunnen ontwikkelingslanden hun economische zelfredzaamheid vergroten. De economische groei die daarmee gepaard gaat, dient via hun beleid door regeringen te worden omgezet in sociale welvaart. Duurzaamheid en respect voor het milieu zijn een integraal onderdeel van de socio-economische ontwikkelingsstrategie die de EU via de EPA wenst te stimuleren.

Oorspronkelijk was het de bedoeling van de EU dat alle EPA ondertekend zouden zijn op 31 december 2007, de dag waarop het Cotonou-systeem van unilaterale preferenties verviel. Dit scenario is echter niet uitgekomen. Zo werd op 1 januari 2008 slechts met één regio een akkoord bereikt over een volwaardige overeenkomst, met name de Caribische ACS-groep. In andere regio's werd afgesproken om tijdelijke goederenovereenkomsten te sluiten, in afwachting van volwaardige EPA. Dergelijke overeenkomsten werden voorzien met (sub)regio's zoals de Gemeenschap voor de ontwikkeling van Zuidelijk Afrika (Southern African Development Community, SADC), Oostelijk en Zuidelijk Afrika (Eastern and Southern Africa, ESA) en de Oost-Afrikaanse Gemeenschap (East African Community, EAC) en individuele staten als Ivoorkust en Ghana. Met deze staten en regio's werd afgesproken dat men in 2008 (en mogelijk 2009) verder zou onderhandelen over de overblijvende luiken. Daartoe werd een rendez-vousclausule in hun overeenkomsten opgenomen.

In totaal ondertekenden 36 staten een EPA onder de ene of de andere vorm. 32 andere staten (de *Minst Ontwikkelde Landen, MOL*) vallen onder het Alles-Behalve-Wapens-regime (*Everything But Arms, EBA*). Dit betekent dat 67 van de 78 staten betrokken bij de EPA-onderhandelingen momenteel van tarief- en quotavrije toegang tot de EU-markt genieten. Onder het EBA-regime genieten de MOL echter niet van de versoepeling van de oorsprongsregels waarover ACS-staten onder de EPA wel kunnen genieten. Tien van de overige staten, vallen als niet-MOL onder het ASP-regime (Algemeen Systeem van Preferenties). Zij genieten van een minder gunstig regime dan de staten die een EPA parafeerden omdat hun goederen niet van een tarief- en quotavrije toegang tot de EU-markt genieten.

Botswana, Namibië en Swaziland genieten momenteel preferentiële markttoegang tot de EU in het kader van de regelingen in de verordening inzake markttoegang. Lesotho en Mozambique vallen momenteel onder de regelingen in het kader van het "alles behalve wapens"-initiatief. Voor Zuid-Afrika worden de relevante bepalingen van de titels II en III van zijn bilaterale Overeenkomst met de EU (*Trade and Development Cooperation Agreement, TDCA*) inzake handel en handelsgerelateerde vraagstukken vervangen door de economische partnerschaps- overeenkomst tussen de EU en de SADC-EPO-Staten.

Om de periode tussen parafering en de inwerkingtreding van de uiteindelijke EPA te overbruggen, voorziet de EU in een transitieregime via de verordening tot markttoegang voor goederen van ACS-staten die instemden met de sluiting van een EPA.

Toelichting bij de overeenkomst

De overeenkomst met Ivoorkust is tijdelijk; haar doelstellingen beperkt. Het akkoord schetst het kader en de voorwaarden waarin de onderhandelingen met de EU zullen worden voortgezet. In fine, moeten deze leiden tot een volwaardige, regionale EPA, die niet alleen de goederenhandel betreft, maar ook andere thema's aansnijdt. Wat de goederenhandel tussen de EU en Ivoorkust betreft, voorziet de tijdelijke EPA in een regeling die de handelsstromen tussen beiden garandeert.

Daarnaast bevat het akkoord bepalingen over de ontwikkelingssamenwerking, waarin de prioriteiten voor de uitvoering van het EPA worden uiteengezet. De EU verbindt zich tot financiële en andere steun van de door Ivoorkust genomen maatregelen in het kader van het akkoord. In het bijzonder initiatieven ter versterking van het zakenklimaat en de productieketens zullen worden ondersteund. Ook verbindt de EU er zich toe Ivoorkust te helpen met de nodige hervorming van zijn fiscaal stelsel in voorbereiding op de komende liberalisering. De overeenkomst ligt ook volledig in lijn met de ontwikkelingsstrategie van Ivoorkust. Het land heeft trouwens een "nationale EPA-strategie" uitgewerkt om de EPA optimaal te benutten.

Tot slot voorziet de EU steun aan de inspanningen tot regionale integratie van de West-Afrikaanse landen.

Kort samengevat bevat de overeenkomst met Ivoorkust zeven titels. Titel I zet de doelstellingen uiteen. Titel II omvat het luik ontwikkelingssamenwerking met het partnerschap voor ontwikkeling. Titel III omvat de handelsregeling voor goederen met maatregelen op het vlak van douanerechten en niet-tarifaire maatregelen, douane en handelsbevordering en technische handelsbelemmeringen en sanitaire en fytosanitaire maatregelen. Titel IV bevat rendez-vousclausules met betrekking tot diensten, investeringen en handelsgerelateerde voorschriften. Titel V omvat een regeling voor het vermijden en beslechten van geschillen. Titel VI bevat een algemene uitzonderingsclausule en vrijwaringsbepalingen betreffende nationale veiligheid en belastingen. Titel VII bevat institutionele bepalingen (in het bijzonder de oprichting van een EPO-comité), algemene bepalingen en slotbepalingen.

Voor een artikelsgewijze toelichting verwijs ik graag naar de bijhorende memorie van toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen rechtstreekse financiële weerslag op de Vlaamse begroting.

Het voorstel kreeg gunstig advies van de Inspectie van Financiën op 24 oktober 2019. Een gemotiveerd begrotingsakkoord is niet vereist.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel heeft geen rechtstreekse gevolgen op personeels- of organisatorisch vlak, noch op de personeelsbudgetten.

Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor HR, is dus niet vereist.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel heeft geen weerslag voor de gemeenten, de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW's), de intercommunales of de provincies voor wat betreft hun personeel, de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld en ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

De Vlaamse minister bevoegd voor het buitenlands beleid wordt gelast het ontwerp van decreet en de bijhorende memorie van toelichting in te dienen bij het Vlaams Parlement. Na goedkeuring door het Vlaams Parlement in de commissie en in de plenaire vergadering dient het instemmingsdecreet te worden afgekondigd door de Vlaamse Regering.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het ontwerp van decreet houdende instemming met de tijdelijke economische partnerschapsovereenkomst tussen Ivoorkust, enerzijds, en de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, anderzijds, gedaan te Abidjan op 26 november 2008, respectievelijk Brussel op 22 januari 2009, alsook aan de bijhorende memorie van toelichting;

2° de Vlaamse minister, bevoegd voor het buitenlands beleid te gelasten het ontwerp van decreet en de bijhorende memorie van toelichting in naam van de Vlaamse Regering in te dienen bij het Vlaams Parlement.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management,

Jan JAMBON

Bijlagen:
- een ontwerp van decreet
- een memorie van toelichting;
- de overeenkomst in het Nederlands;
- het advies van de Raad van State d.d. 13 december 2019.